

Štev. 11.

V Ljubljani, 1. listopada 1903.

Leto IV.

Grobovi.

1.

Cvetejo, cvetejo grobovi
kot v času pomladi vesele;
na njih pa nedolžne so sveče
pokojnim v spomin zabrlele.

Glej, mirno nedolžni plamenčki
med pisanim cvetjem brlijo:
Za dušami v sinje višave
plamenčki oditi želijo . . .

2.

Žalostno pojo zvonovi
črez večerno tiho plan;
nad grobovi, med grobovi
mrak se sklonil je teman . . .

Tam na gori v vasi skriti
polpozabljen grob leži:
O, da mogel poljuti
mamino gomilo bi!

Mrtvim dušicam brnijo
glasi žalostni iz lin;
v srcu meni pa budijo
žalosten, bridak spomin.

Vela trava jo pokriva,
sveč na njem gorečih ni,
a ljubezen nevenljiva
zanjo mi gori vse dni!

3.

Žalostno v obleki žalni
kraj grobov stoje ljudje;
a kraj njih telesa mrtvih
znancev v tihi zemlji spe.

Mir in molk pod zemljo vlada,
človek je človeku brat.
Spanje blaženih vsi spijo,
kot ga bomo mi enkrat . . .

Mimo grobov proti domu
tožno stopajo ljudje,
vrh neba — kot svetli upi —
božje lučice goré . . .

Borisov.

Roža in trn.

Na belem vrtu roža se rdi,
stolisoč solnčnih žarkov k nji hiti,
da zagori kot dan ob jutra zarji,
da izovete Mariji na oltarji.

Na strmi gori tih in trd in črn
ostri se in sameva v mraku trn;
ljudje dospó in krono stko krvavo,
in božji Sin uklanja trudno glavo...

E. Gangl.

Noč in dan.

Napravlja z doma k nam se tiha noč,
prižiga drobne luči si gredoč,
da starka pota bi ne izgredila
in sama v sanjah se ne izgubila.

A mladi dan kot fant slovenski čvrst
veselo vstane, dvigne k solncu prst,
in solnce gre, kot blisk pred njim zasije
in gre in pride in nam noč ubije.

E. Gangl.

Polje in gozd.

Leži široko polje kraj vasi,
po njem potočka tihi val šumi,
s cvečovi prebujenimi pretkana
zdaj v enem vonju zadehti poljana.

Od neba solnčni žarki prihité,
iz gozda mrak in pokoj prepodé,
in zažgoli, odmeva spev po lesi,
kot v sanjah solnce se po njem pobesi...

E. Gangl.

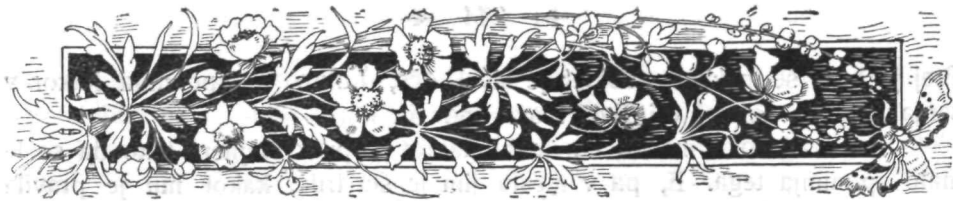
Orgle in piščal.

U svetišču božjem orgel poje glas,
ubira strune src pobožnih vas,
koleno grudi v prah se, in proseče
iz duš kes k nebu sinjemu trepeče.

Na travniku tam v jutra sveti mir
pošilja iz piščalke spev pastir,
nad njim nebo zre svetlo in veselo
kot da si takih je glasov želelo...

E. Gangl.

K materi.

Spisal *Kompoljski.*

Bilo je na tisti dan, ki je posvečen našim rajnkim, namreč na Vseh vernih duš dan. Nebo so pokrivali črni oblaki. Otožno so se plazili od gore do gore. Le redkokateri solnčni žarek jih je prodril in pokukal za trenutek na žalostne zemljane. Pa hitro se je zopet skrnil za oblake kakor da ne bi rad gledal teh solz, ki so danes tekle na zemljo, solz, potočenih za pokojniki.

Iz Zakotja je korakal okrog poldneva tistega dne Čurinov Lovro. To vam je bil štirinajstleten dečko, upadlih lic, živih oči in slabotnih udov. Na prvi pogled se mu je videlo, da ga ne hrani skrbna roka materina. Na levi rami je imel črevlje, zvezane tako, da mu je eden mahal po hrbtu, drugi po prsih. V desnici je nesel v rdeči rutici kos kruha in nekoliko jabolk, kar mu je dala Zakotnica, da bi imel za južino. Korakal je hitro med njivami po bližnjicah proti gozdu. Videlo se mu je, da se mu mudi.

Tako nekam žalostno in slovesno je bilo danes Lovru pri srcu. Kar nekaj ga je težilo notri v prsih. In vendar je šel k svoji materi, ki jo je imel nad vse rad. Še ta-le gozdiček prekoraka, in odpre se mu prostorna dolina, ki prebiva v nji njegova zlata mati.

Kmalu bo pri nji. In vse ji pove, prav vse, kar polni njegovo srce. — Kako veselje bo imela ona z njim, ko ga zagleda v lepi, novi obleki in v novem klobuku. Pa tudi črevlji njegovi so novi. Ravno včeraj jih je prinesel od črevljarja. Ljubi svoji materi pove, da je ni pozabil niti en dan, odkar sta se ločila. Podnevi, ko je sedel na paši pri Zakotnikovih, je često mislil nanjo. Zvečer, ko je legal spat, se je vselej spominjal v molitvi tudi svoje matere in svojega očeta, ki ga je komaj poznal. In še v sanjah se je večkrat pogovarjal z njo. — Pove ji tudi, da je vedno priden in pošten, kakor ga je učila, in da tudi vedno tak ostane. Zato ga pa imajo Zakotnikovi in tudi drugi ljudje, ki ga poznajo, radi . . .

Aj, takrat je bilo prijetno življenje, ko je bil še doma pri svoji materi! Ni se mu bilo treba potikati pri tujih ljudeh, da so mu dajali živeža in obleke, kar si je moral vse trdo prislužiti. Doma mu je pa vse preskrbela dobra mati. Uboga žena se je trudila od zore do mraka za svojega Lovra.

Prej je bilo še nekako, dokler je živel oče, Lovro se spominja kakor v sanjah, da so nekdanj vsi živeli: oče, mati in on.

Stanovali so v mestu. On je bil takrat še prav majhen, tako da se le malo spominja tega. E, pa v mestu jim je šla trda, kakor mu je pravila pozneje mati. Oče je bil črevljar, a ni imel dosti zaslužka. Stanovanje in hrana pa mnogo stane v mestu. Trpeli so pomanjkanje. Zato so se bili preselili pred nekaj leti na kmete. Tu se jim je nekaj časa godilo dobro. — A oče je vedno bolehal. Prinesel je kal svoje bolezni že iz mesta. Nekoč pa je legel in ni vstal več. Odnesli so ga na vaško pokopališče . . .

Od takrat se je slabša godila Lovru in materi. On je hodil še v šolo in ni mogel še ničesar služiti. Za vse je morala skrbeti samo mati. Ubožica je šivala skoro noč in dan, da sta se pošteno preživila. Veliko je trpela za Lovra in vendar ga je imela tako rada, kakor more le materino srce rado imeti svojega otroka. Seveda ni bila mati Bog ve kako zdrava, ker je toliko trpela. Pričela je pokašljevati prav tako kakor oče. Sin takrat še ni vedel, kaj pomeni tisto pokašljevanje. Zato je bil vedno dobre volje; saj je imel svojo zlato mater.

Mati je bila često žalostna. Lovro ni takrat vedel, zakaj. Izkušala je svojo žalost Lovru prikriti, pa je vendar ni mogla. Sedaj-le se še prav živo spominja nekega večera. Prav tako se mu zdi, kakor da bi se bilo to sinoči zgodilo.

Bil je hladen jesenski večer. Zunaj je brila ostra burja, in dež je lil curkoma. Mati je sedela pri mizi in šivala. Na drugem koncu mize je sedel on sam s knjigo v roki. Kar zažene mater kašelj, da je morala šivanje pustiti za nekaj časa. Lovro se ni dosti brigal zato, ker je bil že navajen. Hipoma ga vpraša mati:

„Lovro, kaj bi napravil, če bi umrla?“

„Služit bi šel“, odgovori kratko.

A mati ni rekla ničesar več; samo pogledala ga je tako milo, da ne pozabi tistega pogleda svoje žive dni. Dolgo, dolgo so počivale takrat materine oči na njem in so zrle tako turobno, da je naposled že njemu prihajalo težko. Naposled sta se zalesketali v materinih očeh dve solzi ter sta spolzeli po njenem velem licu.

Tudi tega ni vedel tedaj, zakaj ga je mati tako gledala in zakaj so se ji bile zasolzile oči. O, sedaj pa ve dobro, še predobro, kaj je vse to pomenilo! Mati je takrat videla bližnjo bodočnost njegovo. In zato ji je bilo težko, saj je grenak kruh, če ga nam režejo drugi, tuji ljudje. Lovro sam to najbolje ve. Saj služi že skoro leto dni pri Zakotniku. No, pa se že živi, ker se mora. Sedaj služi za pastirja, črez par let bo že hlapec, in potem? E, potem bo šel pa po svetu, iskat si boljšega zaslužka in boljšega kruha. Kadar pa dosti prisluži tam v tujini, takrat se pa vrne v to-le dolino, kjer je njegova dobra mati, in že ve, kaj napravi takrat.

V takih mislih pride Lovro ravno iz gozdička. Pred njegovimi očmi se je odprla precej velika, njemu dobro znana dolina. Preživel je v nji najlepša leta — otroška leta — ob strani ljubljene in ljubeče matere. —

Na okrog po dolini so se razprostirale vasi s poljem in s travniki. Na sredi tiste doline pa je stala župnijska cerkev in ob nji je bilo pokopališče. Od vseh koncev in krajev so tedaj vreli največ črno oblečeni ljudje proti cerkvi. — Ker bi ne bilo lepo, če bi Lovro capljaj bos in bi ga drugi gledali, zato sede na bližnji kamen in si obuže črevlje. Potem jo pa mahne v dolino. In tudi on jo zavije proti cerkvi in pokopališču.

Ko je stopil Lovro na pokopališče, je bilo ondi še polno ljudi. Stali so v gručah ob grobovih in se tiho pogovarjali. Nekateri so tudi ihteli in si brisali objokane oči. Grobovi so bili večinoma lepo okrašeni, in na njih so gorele lučce. — Tudi Lovro poišče tam pri zidu dobro mu znani grob. Poiskal ga je lahko, saj je bil čisto ločen od drugih grobov. Zakaj bil je popolnoma zapuščen in obrasten s travo. Nihče ni stal pri njem, nihče ga ni osnažil, nihče ni prižgal na njem luči. In tesno je bilo Lovru pri srcu, ko je stal ob grobu svoje — matere. Nehote se mu upognejo kolena, poklekne in moli za svojo dobro mamico. Med molitvijo mu stopijo solze v oči . . .

No, pa dolgo ni jokaj Lovro na materinem grobu. Saj je vedel, da solze ne predručajijo njegovega položaja. Zato hitro vstane, si obriše solzne oči in prične s svojimi rokami popravljati grob. Največjo travo potrga, nekaj je populi in tupatam pridene ali odvzame nekaj prsti. Grob je bil kmalu lepši. Potem izvleče iz suknjice dve sveči, ki ju je bil prinesel s seboj, ju razlomi in prižge na materinem grobu. — Tudi očetov grob je hotel poiskati, a bil je že prekopan. Zato se vrne k materinemu grobu.

Tako toplo, tako prijetno že dolgo ni bilo Lovru pri srcu kakor takrat. Gledal je plapolajoče sveče in mislil na mamico. Vedel je, da vse to gotovo vidi tudi njegova mati v nebesih in se raduje nad svojim dobrim sinom, ki ga je imela tako rada in ki je ni pozabil tudi po smrti. Gotovo mu izprosi pri Bogu, da se bo Lovru dobro godilo.

Sveče so že zdavnaj pogorele; le tupatam je še katera ugašala. Tudi Lovrove so bile že ugasnile. Ljudje so se razhajali. Lovro pa se je kleče poslavljaj od svoje matere, od njenega groba. Potem je vstal in šel urno proti Zakotju. Bil je miren in potolažen. Veselo je korakal, dasi se je že mračilo. V duhu je pa gledal podobe bodočnosti. Samega sebe vidi, kako dela tam daleč v veliki tvornici med tujimi ljudmi. S pridnim delom in s poštenostjo pa raste vedno bolj kupček denarja, ki ga je odločil za materin spomenik. In potem se vrne v to dolino in postavi svoji dobri materi lep kamenit križ na grob.

Najlepši dnevi.

Spisal *Leon Poljak.*

Navadno govore ljudje, da ni človeku nikoli lepše nego takrat, ko je mlad in zdrav. Pa je tudi res tako. Kaj maram za vse drugo, ako sem zdravega telesa, vedrega duha in mladih let! Lepšega življenja si v resnici ne morem misliti.

Toda Brožičeva Marijanica je bila drugih misli.

In ne brez vzroka.

Brožičeva Marijanica je bila ljubeznivo dekletce. Vsa sosesčina jo je poznala. Pa ne morebiti zaradi njene nagajivosti in porednosti — ravno narobe: Brožičeva Marijanica je bila znana daleč naokrog kot poslušna in redna deklica. Prav pogostoma si lahko slišal, kako so govorile matere: „O, ko bi bili naši otroci taki, kakršna je Brožičeva Marijanica!“

Njena mati je skrbela zanjo in jo negovala, kolikor je največ mogla. Morda celo preveč! Zakaj Marijanica je prihajala čimbolj mehka in nežna, in vsaka sapica ji je škodovala. Doma so jo vedno oblačili v toplo. Skrbno je bila zapeta do vratu, da bi se ne premrazila. In suknjene črevlje je nosila, da bi ji ne prišlo kaj mrzlega vanje. Pa saj so tudi lahko skrbeli zanjo tako lepo, ker so bili Brožičevi imoviti in ni jim bilo treba gledati na vsak krajcar!

Zato pa se je Marijanica prav pomehkužila. Zdajinzdaj ji je kaj ponagajalo: ali jo je bolela glava ali zob ali pa je dobila tak nahod, da je vedno tiščala ruto pod nosom — pod noskom, ki je tako prijazno čepel sredi lepega lica, doli pod svetlimi, jasnimi očmi. In pa temni, valoviti kodri — ej, kako so ji pristojali!

Bila je nekega deževnega dne pri teti, a takoj drugo jutro je začela pokašljevati. Tako tiho, boječe, da bi ne spravila matere v skrb. Pa se ni dalo dolgo prikrivati. Podnevi je že še šlo, ali ponoči se ni dalo. Imela je nemirno spanje, in v grlu jo je tako ščegetalo, da je kašljala prav na ves glas. Seveda: spala je, četudi nepokojno, in takrat ne more človek zase.

Marijaničina mama pa je bila polna težkih skrbi. Kaj bo, če Marijanica ne ozdravi? Če ne odneha kašelj in pritisne še kaka druga, hujša bolezen? O, še umreti bi morala hčerka, in to bi bilo največje zlo!

Kaj torej?

Oče konjiča pred voz, sebe na voz — in hajdi po zdravnika! Učeni gospod, z naočniki na nosu in s sivo brado, se pripelje, preišče kar najvestnejše mlado bolnico in precej potolaži mater: „Nič ne bo hudega! Neznaten prehlad! V posteljo mora, piti mora lipov čaj in malo medu v njem, da se izpoti, pa bo zopet zdrava!“

Z zlatom bi bila najrajša obsipala Marijaničina mati učenega in dobrega gospoda, ki jo je tako silno potolažil.

In Marijanica je morala v posteljo. V posteljo je morala, v lepo, belo, mehko in toplo posteljo! Zunaj je baš začel piskati ostri jesenski veter,

da so zdajnzdaj zažvenketale šipe v oknih — a Marijanica je ležala v gorki postelji, na mehkem, pernatem zglavju; pila je sladki čaj, ki je vonjal po

lipovem cvetju in medu, in bilo ji je tako dobro, saj ji je dan na dan bolj in bolj izginjal kašelj, da ni čutila nobenega praskanja več v grlu, da ni bila naposled čisto nič več bolna. A pila je vendarle še vedno čaj z medom, in objemala ji je telesce mehka pernica, obšita s čipkami, ki so bile tako lepe in bele, da je bilo v resnici krasno ležati med njimi!

Krasno je bilo ležati med njimi, saj ji je bilo tako prijetno toplo, da je morala časih kar z rokami izpod odeje. E, kako so se ji debelile roke: vsak dan so prihajale okroglejše in zalitejše. Pa kako bi tudi ne? Ali mislite, da je živela Marijanica res ob samem čaju, ki je bil v njem raztopljen med? Seveda! Bog ve, kaj ji je vse mati nakuhala in napekla, da bi se čim prej popravila od bolezni. Vsako uro je kaj lepšega zavonjalo iz kuhinje: zdaj kaka jajčnata jed, zdaj kaj iz moke, zdaj košček pečenega mesa.

Nikoli ni bilo Marijanici lepše! Sosedovi otroci so prihajali k nji v vas, in Marijanica se jim je smehljala iz pernic, vsa zakopana vanje. Bila je videti kot pomladni rožasti cvet, položen na bele blazine.

„O, da bi bila vedno tako bolna“, si je želela Marijanica. Da bi le bila! Saj to ni nič hudega, če je človek zdrav in ga delajo bolnega. Da bi le vedno užival tako lepe, najlepše dneve ta pomladni rožasti cvet, položen na bele blazine!

Pastorka.

*Dve sta zvezdi se utrnili
s sinjega neba,
pa sta v vejah obviseli
hojki vrh gorá.*

*Prvo zvezdo mi pošilja
mamica nocoj,
drugo zvezdo mi pošilja
angel skrbni moj. —*

*Mo bo jutro obsvetilo
rosne mi vrhé,
šla bom k hojki, da ji vzamem
zvezdici obe.*

*Sladko bom ju poprosila:
„Lučki tihi ve,
posvetita mi nebeške
radostne stezé!“*

*Zvezdici kot dva plamenčka,
lahno utripajoč
na rokàh, peljala bosta
me skož črno noč: —*

*Tja črez gore, črez doline
k mamici v nebó,
aj, tam smeje se le sreča,
smeje se zlató! . . .*

Cvetko Slavin.

Vrli bratec.

Spisal Ivo Trošt.

Poldne je že odzvonilo. Peč v kotu je dihala prijetno toploto po širnem razredu. Večina učencev je že odhrumela domov in se v pretrganih stavkih v mrazu pogovarjala o onih tovariših, ki so danes ostali še v šoli, dasi jako neradi. Zamudili so namreč začetek pouka, ker so se drsali spotoma v šolo ter pozabili na gladkem ledu, da ura teče in ničesar ne reče . . .

Med drsalci je bil tudi Vrbanov Mile — Bogumil.

Jako ubožnih staršev je bil, a marljiv dečko kakor so vsi Vrbanovi otroci. Vendar je moral danes sedeti z drugimi neredneži, ki jim zapor v šoli ni bil nenavadna kazen. Pa kaj bi dalje premostrivali stvar, ki je bila Bogumilu skrajno sramotna! A bilo je tako in predrugačiti se ni dalo več. Priložnost ga je zavedla in sedaj ga boli glava po slabi tovarišiji, pa tudi — srce. Njegova krivda je bila očitna; za grehom pa pride pokora, mora priti.

Bogumilu pa ni bilo hudo samo zaradi tega.

Kaznjenci so sicer vsi resnega lica vršili odkazano delo, nekaterim se je lice celo kremžilo na jok, a Mile se je kar topil v solzah.

„V kazen in nadomestilo za izgubljeni čas“, pravi gospod učitelj, „morate izdelati še to in to!“

Mile zažene glasan jok, dočim so ostali tovariši mirno izdelovali podaljšano nalogo.

Učiteljev strogo resni obraz se nabere v še resnejše gube:

„To je kazen za vašo lahkomiselnost, za vašo — ne — —“

„Ne bom več, nikdar več,“ hiti Mile. „Gospod učitelj, pustite me domov, lepo prosim. Ne bom nikoli več!“

„To upam, da se poboljšaš. Sploh se mi zdi čudno, da si tak tudi ti, Vrbanov, ki —“

Mile zajoče na ves glas. Smilil se je celo tovarišem, ki so se molče spogledali, češ: kako mu je hudo — zaradi brata!

Deček se zopet ojunači. Vstane in prosi milo: „Gospod učitelj! Jaz moram domov, da ne zamudi šole tudi moj brat, ki hodi sem popoldne.“

Učitelj se začudi: „Ali se ti dozdeva, da je tako lahkomišeln kakor si bil ti?“

„Ne, gospod! Brat čaka mene doma — ne more v šolo, dokler ne pridem.“

„Zakaj ne more?“

Med učenci nastane slovesna tišina. Vsi so vedeli, kaj pove Mile, a niso vedeli, kaj ukrene učitelj.

Nekoliko časa je molčal Vrbanov Bogumil. Morda se je hipno sramoval ali je pa mislil, kako bi lepše položil v resnico besedo. Tudi součenci so mislili, da ga je sram; potem pa le pravi: „Moj brat čaka mene doma, da obuje moje črevlje. Bos ne more, a oba imava samo en par črevljev, Smo tako ubožni . . .“

Učitelj pogleda pomenljivo ostale součence. Zjasni se mu resno lice in mila dobrosrčnost mu zasije iz očesa, ko reče počasi: „Vrbanov, ti si vrl bratec! Sedaj vidim, kako resničen je tvoj kes: ne le, da je tebi žal današnje nepravilnosti, ti se celo bojiš, da bi je ne ponovil tvoj mlajši brat. To je lepo, moj Bogumil, to je prava krščanska ljubezen. Le pojdi domov in posodi bratcu črevlje. Bog daj, da bi vedno tako rada podpirala drug drugega!“

Vrbanov se začne odpravljati olajšane duše, a ne prav hitro. Sočutno se je oziral po součencih: želel je, da bi tudi le-ti občutili njegovo srečo. To kmalu izpozna učitelj in veli: „Vi pa, Vrbanovi sošolci, pomnite, da zasluži njegova blagosrčnost najtoplejše in očitne pohvale, zglednega plačila. Zato ste danes zaradi njega tudi vi vsi oproščeni zaslužene kazni, če obljubite moški, da ste po lastni krivdi danes zadnjič zamudili šolo“.

Tega ni bilo treba ponavljati.

Burja je dihala zunaj svojo ledeno sapo, v dve gubi sključeni so hiteli zaostali kaznjenci po ledeni cesti domov. Vsem se je mudilo, zakaj kazalec na cerkveni uri se je dvigal že od polene naravnost k trem četrtim, in roji popoldanskih otrok so se že zgrinjali v šolo.

Vrbanov Bogumil je potreboval do doma malone četrt ure. Podvizal se je, da so ga komaj dohajali tovariši. Večina je molčala, ker se jim je zdelo najbolje, če ničesar več ne govore o tem, kar so doživeli danes.

Bogumil je tudi doma povedal vse odkritosrčno, zakaj je bil kaznovan in kaj se je zgodilo potem. In tudi oče mu je velikodušno pregledal kaznen. Deček je pa molče sezul črevlje in jih nesel čakajočemu bratcu za peč, kjer je čakal prav nestrpno, da pohiti v šolo.

Bogumilu se je srce smehljalo veselja, ko je videl, kako urno je bratec ubral pot za drugimi součenci. Sam je potem sedel k peči in zadovoljno užil borno kosilce.

Pravljica o starem bedaku.

Spisal *Vojanov.*

za žuljave pesti?“

„Počakajte!“

Kmalu se zopet odpro vrata. Bogato oblečen, dolgohrad starec z lisičjimi očmi stopi na prag, pogleda izpod mrklega čela brate pa pravi:

„Nimam posebnega dela za vas. Edino za čuvaje bi vas sprejel. Pa potrebujem močnih junakov.“

Pa si zavišejo bratje platnene rokave črez komolce, da se jim pokažejo mišičaste rjave roke, pogledajo ljuto izpod črnih obrvi, pa zaškripljejo z belimi zobmi.

„Dobro, vzamem vas v službo. Tolpa Beduinov se plazi tod okolo. Varovali boste pred njimi zlato rožo, ki mi raste na vrtu.“

Potem dobe bratje vsak z železom okovan bat in težko puško, posedejo s tem orožjem okrog zlate rože, si zapalijo čibuke pa gledajo drug drugega.

„Dobro nam je pri tem gospodarju.“

„Malo dela.“

„Pravzaprav nič.“

Dolgo sede tiho in premišlujejo, potem pa vzame Juzuf, bratov najstarejši, nožič iz žepa pa potrka po deblu zlate rože.

„Uh! Samo čisto zlato.“

In tudi Jozo in Jazo potrkata.

„Samo čisto zlato.“

Tedaj šine vsem trem denarja strup v poštene ude.

„Da je ta roža naša!“

„Kako bi bili bogati!“

„Čujta! Alah mi je poslal dobro misel. Samo trije čuvaji smo. A gospodar nam je dejal, da se vlačijo cela tolpa razbojnikov tod okolo. Dvajset jih je, morda petdeset ali celo sto. Kdo jih je štel? A? Če pridejo torej ti krvoloki, nas postrele kakor muhe in vzemo s seboj zlato rožo. Izrujmo torej mi dragoceno cvetico pa zbežimo z njo. Prepričan sem, da storimo s tem dobro delo pred Alahom, ker obvarujemo nepremišljene Beduine hudega greha zavratnega umora.“

Temna noč je padla na vročo zemljo.

Molče pomečejo bratje bate in puške v grmovje. Juzuf izruje zlato rožo, skoči z njo preko vrtnega zidu, za njim brata, in vsi trije zbeže v gosto temo.

V istem času se je hotel gospodar prepričati, kako varujejo Jazo, Jozo in Juzuf njegov dragoceni zaklad.

Ko ne najde na vrtu ne čuvajev ne zlate rože, zapiska tanko na srebrno piščal, in šest dolgobrklih hlapcev priteče.

„Čuvaji so mi izmaknili zlato rožo. Pojdite kakor veter za njimi in privedite mi tatove!“

Hlapci zasedejo čile arabske belce pa hajdi za beguni. Kakor svetle zvezde na temnomodrem nočnem nebu, tako se je blesketalo v temi nadaleč cvetje zlate rože. V divjem diru dohite hlapci brate in jih privedejo pred starca.

„Smrt zaslužite, lopovi tatinski! Na najvišjo palmo bi vas obesil jastrebov v hrano. A moje srce je dobro in Alahu hočem biti dopadljiv. Če mi prinese eden izmed vas zlate prsti za mojo zlato rožo, vas izpustim, in vsi trije imate svobodno pot.“

Pa sede starec na svilnato blazino, prekriža noge, vleče iz čibuka goste oblake dima pa čaka, da se oglasi eden izmed bratov.

In Juzuf vstane in pravi:

„Slavni gospodar! Svetla zvezda Mohamedova! Jaz vem za zlato prst. Grem in ti jo prinesem za zlato rožo.“

„Dobro! Pojdi, a vrni se mi, preden solnce zaide. Če ne, je po tebi.“

Pa gre Juzuf. Hitro gre, da se starec ne premisli in ga ne pokliče nazaj. Spotoma pa si misli: „Bedak stari! Ko bi jaz vedel za zlato prst, ne bi bil tebe prosil službe. Alah ti blagoslovi tvoj um! Jaz sem prost.“

Pa gre, gre in pride do zelene goščave. Tam spleza na visoko palmo in zaspí v njenih košatih vejah.

Zarko solnce je zašlo že davno, a Juzufa še ni nazaj k starcu.

„Kje je vajin brat? Zakaj ga ni nazaj?“ vpraša starec ostala brata pa ju srepo pogleda.

„Bržkone se je ponesrečil na poti. Ali pa ga je prijel ogenj bljujoči zmaj, ki varuje zlato prst, in ga ne izpusti.“

Ko so starčevi hlapci čuli o hudem zmaju, so se poskrili v hlevu in po pasjih kočah. Bili so sami strahopetneži.

„Pojdem in ga sam privedem,“ pravi starec.

„Svetli gospodar, ne hodi! Bojim se zate. Zmaj je hud. Ubije te kakor miško. Pa tudi poti ne veš. Meni je znana.“

„Kako ti je ime?“

„Jozo.“

„Jozo, če si korenjak, da se mi ne bojiš tiste kačje zalege, pa pojdi ti. A vrni se mi z bratom ob solnčnem zatonu, če ne, je po vaju obeh. Tudi brata vama ubijem.“

„Pridem, preden zaide solnce. Brata ti privedem in prinesem zlate prsti.“

Pa gre Jozo. Hitro gre, da se starec ne premisli in ga ne pokliče nazaj. Spotoma pa si misli: „Bedak stari! Ko bi vedel za zlato prst, ne bi bil prošil tebe službe. Tudi zmaju ne grem v žrelo. Alah ti blagoslovi tvoj um. Jaz in Juzuf sva svobodna.“

Pa gre, gre in pride do zelene goščave, kjer je Juzuf zaspal na hladni palmi. Zagleda ga.

„Juzuf!“

„Ali si ti, Jozo?“

„Jaz, a Jazo je še tam.“

„Kako si ušel starcu?“

Pa pove Jozo Juzufu, kakor se je bilo dogodilo.

„A brata Jaza ne bo izpustil. Po njem je, če se ne vrneva.“

„Kaj hočeva?“

„Ha! Že vem. Pojdi nazaj, Jozo, pa laži starcu, da drži mene zmaj z devetimi strupenimi zobmi. Z drugimi devetimi preži na rešilca. Kremplje da ima take kakor tvoje stegno, žrelo kakor starčeva hišna vrata. Tebi da ni moči osvoboditi me. Dvema bi se posrečilo. Jazo da naj ti pride pomagat. Starec bo verjel, ker je bedak.“

In gre Jozo nazaj. Čim bliže prihaja smotru, tem manjše korake dela — iz strahu pred starcem.

„Ali si sam prišel?“ zarenči ta nanj.

„Sam.“

„Kje je Juzuf?“ zarenči še huje in počne vrteti oči.

„Zmaj ga drži z devetimi strupenimi zobmi. Z drugimi devetimi je pošast hotela mene popasti, pa sem zbežal. Kremplje ima take kakor moje stegno, žrelo tako kakor tvoja hišna vrata. Ko bi bila dva, bi osvobodila Juzufa in prinesla zlate prsti. Jazo naj gre z mano, da mi pomore.“

Starec pa mu ne zaupa:

„Jazo ostane tu. Njega obglavim, če vaju ne bo. Eden izmed hlapcev pojde s tabo.“

A starec kliče zaman svoje šestere hlapce. Dobro so se poskrili v hlevu in po pasjih kočah in si zamašili ušesa s slamo.

Tedaj pravi Jozo:

„Cela gora zlate prsti je.“

In starec se polakomni bogate gore zlate prsti.

„Pojdita torej, Jozo in Jazo. Mnogo zlate prsti mi prinesita. A če vaju ni z Juzufom in zlato prstjo jutri do solnčnega zatona, je po vas vseh treh. Jastrebi že čutijo meso. Vidita jih?“

Pa pogledata brata na sinje nebo. Tam sta mirno plavala dva močna, lačna jastreba.

„Uhuh!“ zgruzne Jozo rameni.

„Huhu!“ zgruzne tudi Jazo rameni. Oba kakor iz strahu.

Starec se veselja zagrohoče.

„Tako! Le pojdita in vrnita se. Moja jeza je dolga od tukaj do Črnega morja, pa od zemlje do jastrebov. Varujta se, varujta se moje jeze. Ptiči so lačni!“

Pa gresta Jozo in Jazo. Hitro gresta, da se starec ne premisli pa ju ne pokliče nazaj. Spotoma pa pravita: „Bedak stari! Ko bi mi vedeli za zlato prst, ne bi bili iskali pri tebi službe. Alah ti blagoslovi tvoj um! Zdaj smo vsi trije svobodni.“

Pa gresta, gresta in prideta do zelene goščave, kjer je zaspal Juzuf na vejah visoke palme.

„Juzuf! Vsi trije smo svobodni.“

„Vsi trije, da! Ušli smo bedastemu starcu. Sedaj pa na pot.“

Pa gredo, gredo tudi ponoči. Proti vzhodu. V mesečini pa si Jazo izspodtakne nogo ob kamen, da pade. Brata ga vzdigneta in vidita, da je brsknil Jazo v samo čisto zlato.

Pa tlesknejo vsi trije z rokami in pravijo:

„To ne bo za starega bedaka!“

„Naj sam išče zlate prsti!“

„To je naše. Bogati smo.“

Pa pobero zlato, kupijo velblodov in sužnjev pa zabogaté in postanejo slavni kupci.

Stari bedak pa jih čaka in čaka. In vselej, kadar zatone staro zlato solnce, si menca dolge, suhe roke, skače s trudnimi, koščenimi nogami v zrak pa se veseli in pravi:

„Ni jih. Zmaj jih je pohrustal. Alah bodi zahvaljen, da nisem šel z njimi!“

Spanček.

*Solnce šlo je v zlati grad,
utihnile ptice.*

*Spanček se zbudi, takrat
svoje gre stezice . . .*

*Skozi okno, skozi dver
tiho in počasi
k zibki pride na večer,
tam se kratkočasi.*

*Nad zibelko božji dvor
detetu odgrne,
ko gre solnce izza gor,
on domov se vrne . . .*

*Vrne se v nebesa — smuk! —
kakor ptič iz kletke,
detece pa za klobuk
si privije cvetke . . .*

Fran Žgur.

Na poti.

Ej, lepa gospodična,
kam pa tako na pot?
Kaj tetki morda neseš
košarico za god?

Da, tja je dobro iti,
tja Milka prazna gre,
nazaj pa se ji jabolka
v košarici smeje.

In Milka solnčnik dvigne
in resno se drži,
po prahu dolga vlečka ji
slovesno zašumi.

Simon Palček.

Iz čitanke grofa Leva Nikolajeviča Tolstega.

Priobčil *Solovej.*

10. Požarni psi.

Cestokrat se dogodi, da ostanejo po mestih, kjer so velike hiše, otroci v ognju, da jih ni mogoče iznesti, ker se skrijejo od strahu in jih v dimu ni mogoče opaziti. V Londonu imajo zato na to naučene pse. Ti psi žive vedno med ognjegasci, in kadar izbruhne kje ogenj, pošljejo ognjegasci pse poiskati in prineset otroke. Nek tak pes je rešil v Londonu 12 otrok. Klicali so ga za Boba.

Nekoč nastane ogenj, in ko pridejo gasilci do one hiše, prileti k njim žena, jokajoč, češ, da ji je ostala v hiši dveletna deklica. Gasilci pošljejo Boba tja. Bob steče po lestvi in izgine v dimu. Čez pet minut prileti iz hiše; v zobeh je držal za srajčico dveletno deklico. Mati skoči k hčerki in začne jokati od veselja, ker je bilo dekletce še živo. Gasilci so gladili psa in pogledali, če se ni sam opek. Toda Bob je silil nazaj v gorečo hišo. Gasilci, misleč, da je še kaj živega notri, ga izpuste. Pes steče v hišo in se kmalu vrne z neko rečjo v zobeh. Ko ljudje zagledajo, kaj je prinesel, se vsi zasmеjejo: prinesel je veliko punčko.

II. Zimska noč divjega zajca.

Zajec-rusodlačec je živel pozimi blizu vasi. Ko se napravi noč, vzdigne eno uho in začne poslušati, vzdigne drugo uho, pomiga z brki ter sede na zadnje noge. Potem poskoči enkrat, dvakrat po visokem snegu in zopet sede na zadnje noge ter se ogleda. Nikjer ni bilo videti žive duše. Sam sneg in sneg. Ležalo ga je cele kupe, ki so se lesketali kakor cukar. Nad zajčevo glavo so se svetile trepetajoče zvezde.

Zajec je moral črez široko cesto, če je hotel priti na znano dvorišče. Na cesti je bilo slišati, kako so škripale sani, hropili konji, cvilila sedala po saneh.

Zajec se zopet ustavi ob cesti. Mužiki so šli poleg sani s privihanimi ovratniki na kožuhih, da jim je bilo komaj videti lica. Brade, brke, obrvi so imeli bele; iz ust in nosu jim je šla para. Konji so se potili, in od potu se jim je delala srež po dlaki. Mužiki so jih dohitevali, prehitevali in tolkli z biči. Dva starca sta šla skupaj, in eden je pravil drugemu, kako so mu ukradli konje.

Ko se vozniki skrijejo, preskoči zajec cesto in odskoče počasi proti dvorišču. Pes zagleda zajca, zalaja in se spusti za njim. Zajec je skakal na dvorišču po srenu; zajca je sren držal, toda psu se pa udre pri desetem skoku, da se je moral ustaviti. Zajec se tudi ustavi, sede na zadnje noge, nato pa odskoče polagoma na dvorišče. Spotoma sreča dva zajca na njivi za ozimino. Pasla sta se in igrala. Zajec se poigra s tovarišema, odpraska z njive zmrzli sneg, se nažre ozimine in odide dalje. Na vasi je bilo tiho, po hišah so že pogasnili luči. Na ulico je bilo slišati samo otroški jok iz sobe in pokanje mraza po tramovih koč. Zajec pride na dvor in najde tam tovariše; poigra se z njimi na pometenem prostoru pred skednjem, se naje ovsa iz načetega kupa, pride po strehi, pokriti s snegom, do kašče, nato pa črez plot v svoj brlog. Na vzhodu je zardela zora, zvezde so izginjale, in vedno gostejša megla je legala na zemljo. V bližnji vasi so se prebudile ženske in šle po vode; mužiki so nosili krmo s poda, otroci so kričali in jokali. Po cesti je šlo še več vozov, in mužiki so govorili glasnejše.

Zajec preskoči cesto, se približa svojemu staremu ležišču, si izbere mesto nekoliko višje, razgrebe sneg, leže z zadnjim koncem v novo luknjo, položi ušesa po hrbtu in zaspi z odprtimi očmi.

12. Kaj je pravila teta o krotkem vrabcu Živku?

Na naši hiši so si napravili pri oknu vrabci gnezdo in znesli tam pet jajčec. Gledala sem s sestrami, kako je nosil vrabec slamice in perje za okno in vil tam gnezdece. Potem, ko je znesel notri jajčka, smo se me jako razveselile. Drugi vrabec — rekli so nam, da je eden mož, drugi pa žena — je nosil ženi črvov in jo krmil.

Črez nekaj dni zaslišimo za oknom čivkanje in gremo gledat, kaj se je dogodilo v vrabčjem gnezdu; bilo je v njem pet majhnih, golih ptičkov. Kljunčke so imeli rumene in mehke, glave pa velike.

Zdeli so se nam grdi in nič več nam niso bili všeč, samo še časih smo šle pogledat, kaj delajo. Mati je zletela mnogokrat proč po hrane, a ko se je vrnila, so odpirali vrabčki čivkaje rumene kljunčke, mati jim je pa dajala koščke črvov.

V enem tednu so vrabčki malo odrasli, dobili mah in postali lepši, in me smo jih hodile mnogokrat gledat. Ko pridemo nekega jutra, vidimo starega vrabca mrtvega poleg okna. Mislile smo si, da je sedel pod noč na okno ter zaspal in da so ga zmečkali, ko so zapirali okna.

Vzamemo starega vrabca in ga vržemo na travo. Mladički so čivkali, iztezali glavice in odpirali kljunčke; toda nikogar ni bilo, ki bi jih bil nakrmil.

Starejša sestra reče:

„Sedaj nimajo mamice, nikogar torej ni, ki bi jih nakrmil; počakajte, nakrmimo jih me“.

Me se razveselimo, vzamemo košarico, jo nasteljemo z bombažem, položimo noter gnezdece s ptički in odnesemo vse k sebi. Nato nakopljemo črvov, namočimo kruha v mleko in začnemo krmiti vrabčke. Ti so jedli izvrstno, čistili kljunčke ob rob košarice in bili vsi jako veseli.

Tako smo jih krmile ves dan in se jih jako veselile. Ko pogledamo drugi dan v košarico, zapazimo, da je najmanjši vrabček mrtev, z nožicami, zapletenimi v bombaž. Vzamemo ga ven in pobremo proč vso volno, da bi se še kateri drugi ne zamedel vanjo, in jih denemo v košarico v travo in mah. Ali do večera našopirita še dva vrabčka perje, začneta zevati, zavijeta oči in tudi pogineta.

Črez dva dni pogine tudi četrti vrabček. Rekli so nam, da smo jih prenasitile.

Sestra je jokala za svojimi vrabčki in začela krmiti zadnjega sama, a me smo samo gledale. Zadnji, peti vrabček je bil vesel, zdrav in čil; rekle smo mu Živko.

Ta Živko je živel tako dolgo, da je že začel letati in se naučil, da je poznal svoje mesto.

Če je sestra poklicala:

„Živko, Živko!“ je priletel, ji sedel na rame, na glavo ali na roko, in ona ga je krmila.

Potem je zrastel in se krmil sam. Živel je z nami gori v sobi, zletel časih na okno ali vselej je prišel prenočevat na svoje mesto v košarico.

Nekega jutra ni letel nikamor iz svojega koška; perje je imel mokro ter se je tudi našopiril kot ostali vrabci, ko so umirali. Sestra se ni umaknila od Živka, ali on ni nič jedel in nič pil.

Tri dni je bil bolan, a četrtega dne je poginil. Ko smo ga zagledale, kako leži vznak z otrpnjenimi nožicami in skrivljenimi krempljci, se spustimo vse sestre v tak jok, da priteče mati gledat, kaj se je zgodilo. Ko

zapazi na mizi mrtvega vrabčka, je takoj vedela, zakaj jokamo. Sestra nekoliko dni ni jedla, ni se igrala, samo neprenehoma je jokala.

Živkota zavijemo v najlepše cunjice, ga položimo v lesen zabojček ter ga pokopljemo na vrtu v grobek, na katerega nasujemo gomilico in jo okrasimo z belimi kamenčki.

13. Sokol in petelin.

Sokol se je tako navadil gospodarja, da mu je priletel na roko, kadar ga je poklical; petelin je bežal pred gospodarjem in kričal, če se mu je kdo približal. Sokol tako-le reče temu petelinu:

„Pri vas petelinih ni hvaležnosti; videti je, da vam je prirojen hlapčevski čut. Vi greste le takrat h gospodarju, kadar ste lačni. To smo mi drugačni, mi divji ptiči. Mi smo močni in znamo bolje letati kot vsi ostali; vendar ne letamo proč od ljudi, da, še sami jim pridemo na roko, kadar nas pokličejo. Mi si zapomnimo, da nas krmijo.“

Petelin mu odgovori:

„Vi ne bežite pred ljudmi, ker še niste videli nikdar pečenega sokola; ali mi imamo pa časih priložnost, da vidimo pečenega petelina.“

14. Pajek.

Čemu neki časih napravi pajek gosto pajčevino ter sedi sredi gnezda, a čemu hodi časih iz gnezda ter tke novo pajčevino?

Pajek prede pajčevino po vremenu, kakršno je in kakršno bo. Če pogledamo na pajčevino, lahko vemo, kakšno bo vreme; če sedi pajek skrčen sredi pajčevine in ne gre ven — se pripravlja na dež; če pa hodi iz gnezda in tke novo pajčevino — bo lepo vreme.

Kako pa more pajek vedeti, kakšno bo vreme?

Občutljivost je pri pajku jako nežna. Čim se začne nabirati v zraku vlažnost, in mi še te vlažnosti ne čutimo, ter je vreme za nas še lepo — za pajka že začne deževati.

Kakor tudi slečen človek takoj začuti vlažnost, ki je oblečen še ne začuti, takisto za pajka že dežuje, kadar se za nas šele pripravlja k dežju.

15. Zlatolasa kraljična.

V Indiji je bila kraljična z zlatimi lasmi, ki je imela hudobno mačeho. Mačeha je sovražila zlatolasko, pa pregovori kralja, da jo ukaže odvesti v puščavo. Zlatolasko odpeljejo globoko v puščavo in jo popuste tam. Petega dne se vrne zlatolasa gospodična na levo zopet k svojemu očetu.

Tu pregovori mačeha kralja, da ukaže odvesti zlatolaso pastorko v divje gore, kjer so živeli sami jastrebi. Jastrebi jo prinesejo četrtega dne nazaj.

Tedaj ukaže mačeha peljati pastorko na otok sredi morja. Ribiči opazijo zlatolaso princezinjo in jo šestega dne privedejo nazaj h kralju.

Sedaj da mačeha izkopati na dvorišču globok vodnjak, spustiti vanjo zlatolasko in zopet zasuti.

Črez šest dni se začne svetiti na onem mestu, kamor so zakopali princezinjo, in ko ukaže kralj razkopati zemljo, najdejo tam zlatolaso princezinjo.

Sedaj ukaže mačeha izdolbsti hlod murbovega drevesa, zapre noter princezinjo ter jo spusti na morje.

Devetega dne prinese morje zlatolasko do Japonske zemlje, in tam jo vzamejo Japonci iz hloda. Bila je živa. Ali komaj stopi na suho, umre in iz nje postane sviloprejka.

Gosenica zleze na murbo in začne žreti murbovo listje. Ko naraste, nenadoma otrpne: ni niti jedla niti se ganila.

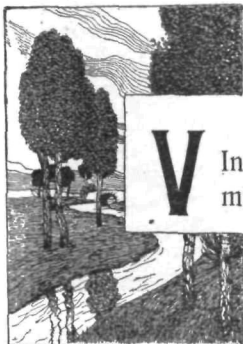
Črez pet dni, črez toliko časa, kot je lev prinesel princezinjo iz puščave, črv oživi in začne zopet žreti listje. Ko zopet ponaraste, iznova umrje, in četrtega dne, črez toliko časa, kot so prinesli jastrebi princezinjo, gosenica oživi in začne zopet jesti.

A zopet umre in se črez toliko časa, kot se je vrnila princezinja na ribiškem čolnu, iznova oživi.

A zopet umre četrtnkrat in oživi črez šest dni, v času torej, ko so princezinjo izkopali iz vodnjaka.

A še poslednjikrat umrje in črez devet dni, črez toliko časa, kot je priplavala princezinja na Japonsko, se prebudi v zlatem, svilenem mešičku. Iz bube izleti metulj, znese jajčeca, a iz jajčec se izvale gosenice in se razširijo po Japonskem. Gosenice petkrat zaspe in se petkrat ožive.

Japonci goje mnogo sviloprejk, delajo mnogo svile ter nazivljejo prvo spanje gosenice spanje leva, drugo — spanje jastreba, tretje — spanje čolnička, četrto — spanje dvorišča, a peto — spanje hloda.

Ta krasota! . . .

Basen. — Spisal *Fr. Golob.*

V Indiji-Koromandiji se dogajajo čudne stvari. — Tako so mislile vse živali, kako srečen, kako mogočen je pav, čigar perje se tako krasno blesti v zlatih solnčnih žarkih. Potrte so hodile okrog in se globoko žalostile, zakaj ni dal tudi njim Stvarnik take lepote. Le oddaleč so gledale pava, in velika zavist jih je morila. — In pav je vedel za vse to — in vedno ponosneje

je vzdigaval prešerno glavico . . .

Tam v grmovju pa se je smejal tiger. „Ha-ha, tvoja krasota, ti ubogi norček! Kaj je tvoja krasota? . . . Ha-ha, ti zaslepljeni, ubogi norček!“

Brez skrbi se je približal ponosni pav grmovju in gledal naokrog, če ga kdo opazuje. — Ali v tistem trenutku plane tiger nanj — le en udarec, in srečni, od vseh zavidani pav je umiral pod tigrovimi kremplji. Zadnje

besede, ki jih je še slišal v svojem življenju, so bile: „Ha-ha, tvoja krasota, ti ubogi norček! . . . „Tiger se je smejal vedno glasneje.

V Indiji-Koromandiji ne zavidajo zdaj več pava zaradi njegove krasote. Kjerkoli zagledajo kakšnega takega gizdalina, se mu smejejo vse živali: „Ha-ha, ti ubogi, ubogi norček! . . .“

Vrabec in miš.

Zapisal *Simon Palček.*

Tik brzojavnega droga sta se pogovarjala vrabec in miš. Miš pravi: „V resnici si presrečen. S svojimi lahkimi perutnicami se dvigneš v višave, kadar se ti hoče. Kot bi trenil z očesom si vrhu zvonika, odkoder gledaš svet in uživaš lepoto. Jaz sirota sem pa vedno na tleh in ne morem nikdar z enim samim pogledom pregledati sveta daleč naokrog. Ah, koliko sreče, da morem leteti kakor ti!“

„Vendar si srečnejša od mene“, odvrne vrabec.

„Kako to?“ ga vpraša miš.

„Ponoči prideš lahko v tuje kleti in shrambe, kjer se dosita naješ. Jaz pa moram iztikati tuintam, da pridem do zrnca; naposled pa me še vsak preganja“, razlaga vrabec.

Miš odgovori: „Kaj mi hoče vse to, ko pa ne morem leteti!“

Med tem pride mimo človek. Miš švigne v bližnjo luknjico, vrabec pa zleti na brzojavno žico. Človek pobere kamen in ga zažene v vrabca. Kamen ga zadene, da pade vrabec ubit na tla. Miš se oddahne in vzklikne: „Hvala Bogu, da nisem vrabec!“

Na bojišču.

(Po narodnem molitvu.)

*Končan je boj, in noč molči,
po polju teče gorka kri.*

*Ž neba zro zvezde v tihi svet,
in mesec gre med njimi bled . . .*

*„O, sluga, rane mi poglej,
če črne, rdeče so, povej!“*

*Če črne so — oj, koplji grob
za tihi, žalostni pokop.*

*Če iz njih teče rdeča kri,
pripelji brž zdravnika mi,*

*da siva, blede mamica
ne bo tam v gradu plakala.“ —*

*In sluga gleda rane tri,
in slugi rosne so oči:*

*Oj, črne vse so rane tri —
gospodu gleda smrt v oči . . .*

*In sluga koplje črni grob
za tihi, žalostni pokop.*

*Ž zeleno vejo ga krasi,
s solzami gorkimi kropi.*

*In žalostinke mi na glas
kraj groba poje v nočni čas . . .*

*In glas ponese veter mlad
tja k mamici na beli grad.*

*Oj, mamica oči zapre —
in vedela je v srcu vse . . .*

*In mesec, zvezde so takrat
sijale tiho v tihi grad . . .*

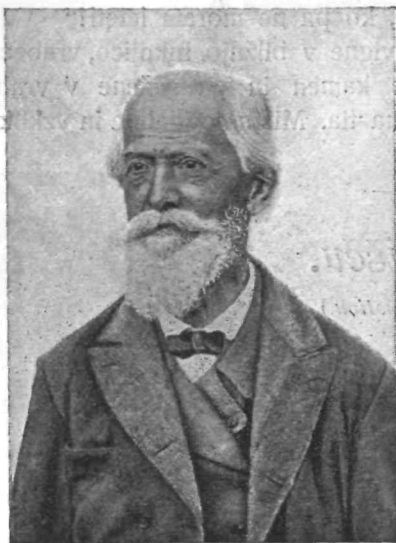
Cvetko Slavin.

† Dr. Simon Šubic.

Največja kuhinja na svetu.

Meseca velikega srpana t. l. je umrl v Gradcu v bolnišnici usmiljenih bratov slovenski učenjak, pisatelj in vseučiliški profesor dr. Simon Šubic, ki je bil sin kmetiških staršev in se je le z lastno neumorno pridnostjo dvignil do uglednega mesta v učenem svetu. Rodil se je l. 1830.

v vasi Zmincu v Poljanski dolini pri Škofji Loki na Gorenjskem. Srednje šole je dovršil v Ljubljani, visoke šole pa na Dunaju. Učiteljeval je v raznih mestih ter postal l. 1859. vseučiliški profesor v Gradcu. S svojimi učenimi spisi je zalagal mnogo slovenskih in hrvaških listov ter si tako pridobil slavno ime. Dr. Simon Šubic pa ni bil samo učenjak, nego bil je tudi mož plemenitega, usmiljenega srca. Obilo je podpiral slovenske dijake z besedo in z denarjem. Nanje je mislil tudi ob svoji zadnji uri. Zanje je oporočil lepo ustanovo, ki bo v podporo mnogoteremu pridnemu slovenskemu študentu. Bodi mu ohranjen časten spomin!

V Parizu je trgovinska hiša Bon Marché, ki se lahko ponaša, da ima največjo kuhinjo na svetu. Svoje uslužbence oskrbuje sama z jedjo in pijačo, in je zato razna kuhinjska oprava prav velikanskega obsega. Vseh uslužbencev je okroglo 4000, zato pa mora biti tudi delo v kuhinji ročno in hitro, da se toliko želodcev nasiti ob pravem času. Najmanjši kuhinjski lonec drži 75 litrov, največji pa 375 litrov. Tiste dni, ko dobi osebe za zajtrk jajčnate jedi, porabijo v kuhinji 7800 jajec. Vsak dan iztočijo 750 litrov kave. V kuhinji kuha in peče 60 kuharjev in 100 pomočnikov.

Čudna oporoka.

V občini Rainey na Francoskem je umrl bogatalec Morel, ki je ostavil vse svoje imetje domačemu kraju. Gospod Morel pa je zahteval, da morajo njegovo truplo tri ure prevažati po mestu, če hočejo, da jim ostane oporočeno imetje. In mestni očetje so seveda zaradi denarja sklenili, da izpolnijo pokojniku poslednjo željo. Ko je Morel umrl, so ga z godbo in zastavami vozili tri ure po ozkih mestnih ulicah, sedaj pa imajo dovolj lepega denarja!

Dober želodec.

Dva pariška profesorja sta imela opraviti z umobolnim možem, ki se je navadil požirati kremenske kamenčke. Pojedel je že toliko kamenčkov, da je zbolel in da so mu morali zdraviti želodec. V njem so dobili najprej 266 kamenčkov, potem pa še 188, ki so tehtali nad pol kilograma. Mož, ki je užival tako čudno „hrano“, pa je še danes živ in sedaj tudi zdravega želodca.

Kraljeva hruška.

Francoski kralj Louis Filip je imel jako dolgo glavo, ki se je navzgor zoževala, da je bila podobna hruški. Nekega dne se je izprehajal kralj po Parizu. Zagledal je paglavca, ki je stal ob zidu, na katerem je

bila naslikana hruška. Deček je risal v hruško oči, nos in usta, da bi jo napravil podobno človeški glavi. Kralju se je takoj zazdelo, koga hoče deček upodobiti. Ker se je pa deček dolgo trudil — bil je pač slab risar! — je dovršil kralj sam sliko na zidu ter potem daroval dečku tolar, rekoč: „Tu imaš tudi upodobljeno hruško!“ Na tolarju je bila namreč kraljeva podoba.

Papež Pavel II. iz kranjskega rodu grofov Barbov.

Plemeniti benečanski rod Barbov je prebival na Kranjskem že v XV. stoletju. To je bila doba velikih turških grozodejstev,

bil skoro soglasno izvoljen poglavarjem naše cerkve kardinal Peter Barbo, ki se je odslej imenoval Pavel II. Takoj v začetku svojega vladanja je pomagal zatreti v Rimu že dolgo neznosno draginjno kruha in mesu s tem, da je na svoj račun naročil velike množice moke in mesa ter jih za nizko ceno prodajal ljudstvu, ki so doslej pritiskali nanje oderuški peki in mesarji. Pred vsem je skrbel papež Pavel II. za siromake. Ni se pa kazal izredno milega samo proti ljudem, ampak usmiljen je bil tudi proti živalim, zakaj strogo je prepovedal vsako trpinčenje. — Umrl je dne 27. malega srpana 1471. l. Vladoval je le 6 let in 11 mesecev. Pokopali so ga v Vatikanu poleg strica Evgena IV. Rodovina grofov Barbov

ki so doletela predvsem Kranjsko. In baš v tej dobi je deloval papež Pavel II. (od 1464. do 1471. l.), ki je bil iz kranjskega rodu grofov Barbov in ki je imel z našo slovensko domovino posebno ozke zveze. Papež Pavel II. se je pred izvolitvijo imenoval Peter Barbo, ki je bil rojen l. 1417. Njegov stric je bil papež Evgen IV. Ta je nečaka Petra, ki si je izvolil duhovski stan, poklical k sebi ter ga še mladega imenoval za kardinala. Po Evgenovi smrti so papeževali Nikolaj V., Kalist III. in Pij II., ki so vsi izkazovali Petru Barbu svojo veliko naklonjenost. Ko je umrl papež Pij II., je

živi še dandanes v gradu Rakovniku pri Šent Rupertu na Dolenjskem.

Stroj za — pretepanje.

Seveda so izumili tak stroj Američani. Uveden je za sedaj v neki prisilni delavnici. In pravijo, da izvrstno opravlja svojo službo. Tisti, ki je obsojen, mora ponižno stopiti v stroj, in od vseh strani začno po njem šfrkati palice, da je nesrečnež ves črn. Ko je dovolj batin, se stroj ustavi, in naklesani kaznjeneč ima priliko, da premišlja dobrote te najnovejše ameriške iznajdbe.

Temeljito.

Pogljajenov Milko ni bil nič preveč miren, ko so se učili v šoli o zajcu. Ob ponavljanju ga vpraša učitelj: „Zakaj ne more zajec zamižati?“

Milko: „Zato, ker nima — oči!“
Občni smeh pa je poučil Milka, da on še ušes ni imel na mestu. *Dobrávec.*

Mož z dolgo brado.

Pred kratkim časom je umrl na Francoskem mož Jules Dumont, ki se je ponašal z dolgo brado. Merila ni nič manj nego 3 m 65 cm. Dumont je bil najprej živinski trgovec. Potem pa je popustil ta svoj posel in se je hodil rajši kazat po vseh večjih krajih, kjer so občudovali njegovo veliko brado.

Mesto iz stekla.

V Ameriki je vse mogoče. Tako imajo tamkaj v bližini Yellowstoneovega parka v Severni Ameriki mesto, ki je čisto vse sezidano iz stekla. Steklo ni napravljeno

umetno, zakaj napravila ga je priroda sama, in sicer so ga naredili ognjeniki. To steklo je temnosive, skoro črne barve, sicer pa je popolnoma podobno umetno narejenemu steklu. Rezati se da na kose ter ne propušča nobene mokrote, kar je za zdrava stanovanja velike važnosti.

Za računarje.

Ako pomnožiš število 123,456,789 z 9, 18, 27, 36, 45, 54, 63, 72, 81, vidiš, da je vsak pomnožek sestavljen iz ene in iste številke. Poizkusi! Zanimalo te bo tudi to-le:

število	142.857
s 3 pomnoženo da	428.571
z 2	285.714
s 6	857.142
4	571.428
5	714.285

torej dobiš navpično in vodoravno vedno iste številke. Ako vzameš število

5.882,352.941,176.470 in prišteješ polovico 2.941,176.470,588.235

dobiš 8.823,529.411,764.705, torej natanko tiste številke kakor zgoraj, samo da se je 5 pomaknila z levega konca na desni konec.

Demant.

Priobčil L. O.

Besede značijo:

- 1.) soglasnik,
- 2.) žensko krstno ime,
- 3.) denar,
- 4.) vrsto prsti,
- 5.) poljsko ptico,
- 7.) pomočnika v bolezni,
- 8.) začetnika-vojaka,
- 9.) obrtnika,
- 10.) žensko krstno ime,
- 11.) samoglasnik.

Besedi po sredi od zgoraj dol in od leve proti desni povesta, kaj so čitatelji „Zvončka“.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev računske šale v deseti številki.

Ko je sklenil Miha pogodbo, je imel 21 vinarjev.

Račun je ta:

$$\begin{aligned} \text{Prvi dan: } 21 \times 2 &= 42, & 42 - 24 &= 18; \\ \text{drugi dan: } 18 \times 2 &= 36, & 36 - 24 &= 12; \\ \text{tretji dan: } 12 \times 2 &= 24, & 24 - 24 &= 0; \end{aligned}$$

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič, realec v Ljubljani; Franc Gril, dijak IV. gimn. razreda na Zidanem mostu; Janko Glaser, učenec III. razr. v Rušah (Staj.); Anica Maslo v Ricmanjih pri Trstu; Anica Jurko v Tepanjah; Fani Leban in Marica Budal, učenki »Šolskega Doma« v Gorici; Maks Repič, dijak v Celju; Stanko Golob, učenec IV. razr. v Metliki; Meta Veršec, učenka V. razr. v Sevnici; Rozalija Strmšek, učenka na Medv. selu.

